

SAĞLIK ÇALIŞANLARI

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARINDA UYGULAMALAR, YASAL SORUNLAR

Hazırlayan:

Dr. Gönül MALAT

Halk Sağlığı Uzmanı

Nilüfer Toplum Sağlığı Merkezi Çalışan sağlığı birim sorumlusu

İŞ SAĞLIĞI - İŞ GÜVENLİĞİ

İşyerlerinde işin yürütümü sırasında, çeşitli sebeplerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek şartlardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır.

**6331 Sayılı
İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
20/06/2012 Tarihinde TBMM' de Kabul
edilmiş**

**30/06/2012 tarihinde
Resmi Gazetede Yayımlanarak
(Kademeli olarak)
Yürürlüğe Girmiştir**

İŞYERLERİ, YAPILAN İŞİN NİTELİĞİNE GÖRE TEHLİKE SINIFLARINA AYRILDI

İşyerleri,

- *Çok Tehlikeli,*
- *Tehlikeli,*
- *Az Tehlikeli*

olmak üzere üç tehlike sınıfına ayrıldı.

NEDEN TEHLİKE SINIFI?

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin
daha etkin sunumu amacıyla.....

Bu sınıflama, genel olarak işyerleri
Özel olarak fabrikalar için uygun
olsa da, sağlık çalışma alanı için ne
yazık ki amacına uygun olmayabilir.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN TEHLİKE SINIFLARI LİSTESİ TEBLİĞİ

86 numaralı (kod) başlıkla
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET
FAALİYETLERİ

- Hastane hizmetleri (86.1)
- Tıp ve dişçilik ile ilgili uygulama faaliyetleri (86.2)
- Genel hekimlik uygulama faaliyetleri (86.21)
- Uzman hekimlik ile ilgili uygulama faaliyetleri (86.22)

29 Mart 2013 Tarih ve 28602 Sayılı Resmi Gazete

ÇOK TEHLİKELİ

Birinci basamakta:

- Halk Sağlığı laboratuvarları
- Entegre Hastaneler???
- Diş protez vs. laboratuvarları

İkinci basamakta:

- Tüm hastaneler (kamu - özel)
- Onkoloji, kadın-doğum, ruh-sinir, kemik hastaneleri

Üçüncü basamakta:

- Kamu - özel - vakıf tüm üniversite hastaneleri
- Kamuya bağlı eğitim araştırma hastaneleri

TEHLİKELİ

Birinci basamakta:

- TSM - ASM - VSD - İl Halk Sağlığı Müdürlükleri - İl ve İlçe Sağlık Müdürlükleri
- Eczaneler
- Diş Hekimliği Muayenehane ve Polikliniği
- 112 Acil Sağlık Hizmetleri
- OSGB'ler?????

İkinci basamakta:

- Ağız diş sağlığı hastaneleri, Dal merkezleri (yataklı olmayan)
- Diyaliz merkezleri (hastane dışı)

Üçüncü basamakta:

- Fizyoterapi hizmetleri (tıp doktorları dışında yetkili kişilerce sağlanan fizyoterapi, ergoterapi vb. alanlardaki hizmetler) (hastane dışı)

AZ TEHLİKELİ

- Tıp doktorları dışında yetkili kişilerce sağlanan akıl sağlığı hizmetleri (psikoanalistler, psikologlar ve psikoterapistler tarafından sağlanan hizmetler) (hastane dışı)
- Paramedikal insan sağlığı hizmetleri (tıp doktorları dışında yetkili kişilerce sağlanan mesleki terapi, aroma terapi, konuşma terapisi, homeopati, besin tedavisi, ayak bakımı, diş hijyeni vb. hizmetler) (hastane dışı)

VSD'LER

Halk Sağlığı M¼d¼rl¼kleri Bulaşıcı
Hastalıklar Şube M¼d¼rl¼kleri

Diş Poliklinikleri

Hastanelerin Enfeksiyon
Klinikleri

112 Acil Sağlık Hizmetleri

Ağız Diş Sağlığı Merkezleri

Diyaliz Merkezleri

NE YAPMALIYIZ?

SAĞLIK ÇALIŞMA ALANI İÇİN TEHLİKELİ
VE ÇOK TEHLİKELİ ÇALIŞMA
SINIFLAMALARINA EK ALT GRUPLAR
OLUŞTURMALIYIZ

Örn. TEHLİKELİ SINIF için a - b - c

ÇOK TEHLİKELİ SINIF için a - b - c gibi

6331 SAYILI İSG KANUNU

Kanun işverenleri, 30.12.2012 tarihinden itibaren çalışan sayısına bakılmaksızın tüm işyerlerinde, (kamu- özel) yine kanunda belirlenen dört ana başlıkta

- Çalışanları hakları ve mesleki riskleri konusunda bilgilendirme
- İlk yardım
- Acil durum planları ve yangın
- İşyeri temizlik ve düzeni

çalışanlarını eğitmekle yükümlü kıldı.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Eğitim

Her ne kadar kanun konu başlıkları ve asgari ders süreleri belirlenmiş olsa da bahsi geçen dört ana başlıktaki eğitim konuları çok farklı sürelerle uygulamaya geçti. Bu nedenle eğitimin etkinliği konusu tartışılır bir hal aldı.

- Az tehlikeli işyerleri için en az 8 saat, en az üç yılda bir tekrarlanır
- Tehlikeli işyerleri için en az 12 saat, en az iki yılda bir tekrarlanır
- Çok tehlikeli işyerleri için en az 16 saat, en az yılda bir tekrarlanır

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Eğitim

Özellikle kamuda çalışan sağlıkçılarda iş kazaları ve meslek hastalıkları konusunda farkındalık yaratmak için çok önemli yerdedir.

Bizim uygulamamızda yaklaşık 1200 sağlık çalışanı iki tam günü kapsayan bir programla, ön test-son test uygulanarak yapıldı.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Eğitim

Kamu sağlık çalışanlarının şimdiye kadar meslek hastalığı ve iş kazası geçirmesi yasal olarak mümkün olmadığından, üretim sektöründe ssk'lı çalışanlar gibi konuyla ilgili farkındalıkları ne yazık ki yüksek değil. Etkin eğitimlerle farkındalığı yükseltsek bile henüz yasal haklarımızı almayacağız

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Eğitim

Özel sektördeki sağlık çalışanlarının konuyla ilgili farkındalıkları yüksek olsa da, çalışanların iş güvencesi kaygıları nedeniyle yasal hakları olmasına rağmen, iş kazaları ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınmasında sıkıntılar yaşanmaktadır.

6331 SAYILI İSG KANUNU

Kanun işverenleri çalışanları için,

50'den az çalışanı olan

Az Tehlikeli işyerlerinde 1.7.2016,

Tehlikeli işyerlerinde 1.1.2014,

Çok Tehlikeli işyerlerinde 1.1.2014,

50'den fazla çalışanı olan

Az Tehlikeli işyerlerinde 30.12.2012

Tehlikeli işyerlerinde 30.12.2012

Çok Tehlikeli işyerlerinde 30.12.2012

tarihinden itibaren işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı hizmeti sunmakla yükümlü kıldı

6331 SAYILI İSG KANUNU

Ek maddeyle hükümet, tüm kamu çalışma alanlarında **İSG hizmetlerinin** (işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı) verilmesini,
sağlık alanı tehlikeli ve çok tehlikeli olmasına rağmen hemen 1.1.2014 tarihine erteledi.
1.1.2014 tarihi gelmeden de 1.7.2016 tarihine tekrar erteledi.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı hizmetleri

TSM'mize bağlı bir ortak sağlık güvenlik birimimiz var. Burada bir işyeri hekimimiz ve A sınıfı sertifikalı bir iş güvenliği uzmanımız mevcut.

İki işyeriyle anlaşmamız var. 67 çalışanımız olmasına rağmen yasal engeller nedeniyle TSM' mize hizmet veremiyor

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı hizmetleri

Kamuda işyeri hekiminin yapması gereken işe giriş muayeneleri, periodik muayeneleri, çalışanın işe uygunluk muayeneleri vs. henüz yapılamıyor.

Yapılsa bile kamudaki devinim o kadar yavaş o kadar hantal ki, çözümleri uygulamak oldukça uzun sürüyor.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı hizmetleri

Özel sektörde yasal zorunluluk nedeniyle genellikle a sınıfı iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi mevcut.

İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği uzmanları yine genellikle hastanenin kendi personelinden oluşuyor. Bu durum yine iş güvencesi kaygıları nedeniyle etkin isg hizmetini engelleyecek koşullar oluşturabilmekte.

Özel sektörde OSGB' lerinden hizmet almayı tercih edenlerin sayısı düşük.

6331 SAYILI İSG KANUNU

RİSK DEĞERLENDİRMELERİ:

Kanuna göre,

İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği uzmanının önemli görevlerinden birisi de işyerlerinde risk değerlendirmeleri yapmaktır.

Aslında risk değerlendirmeleri doğru ve etkin yapıldığı takdirde iş kazaları ve meslek hastalıklarında koruyucu hatta önleyici nitelik taşımaktadır.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Risk Değerlendirme ve Analizleri

Hem kamu hem de özel sektörde yapılan risk değerlendirmeleri,

bir standarda bağlı olmadığı için hedeflenen amacına uzak kalmıştır. İlimizin halk sağlığı laboratuvarı çok tehlikeli sınıfta olduğu için ilk önce burada risk değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme incelendiğinde de daha çok fiziksel ve biraz da kimyasal tehlikelerin irdelendiği ve bu konularda önlemler alınmaya çalışıldığını rahatlıkla görebilirsiniz. Bununla birlikte biyolojik tehlikelerin gereğince ele alınamadığını da rahatlıkla görebilirsiniz.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Risk Değerlendirme ve Analizleri

Sağlık alanında çalışan veya çalışacak olan iş güvenliği uzmanlarının biyolojik tehlikeleri de çok iyi bilmesi ve işyeri hekimiyle tam bir işbirliği içinde çalışması, biyolojik tehlikelere karşı gerekli önlemlerin alınmasını kolaylaştıracaktır.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Risk Değerlendirme ve Analizleri

Risk değerlendirmeleri

İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının

bir nevi aşısıdır.

Bu değerlendirmelerin esasını çalışanla (işi yapan) birlikte değerlendirmek oluşturur. Tanık olduğum risk değerlendirmeleri; genellikle işi güvenliği uzmanının elinde önceden oluşturulmuş formla bazen yalnız bazen de işi yeri hekimiyle gezerek doldurulması şeklinde dir. Bu durum önleyici amaçtan çok uzak kalınmasına neden olmaktadır.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Risk Değerlendirme ve Analizleri

Oysa etkin bir risk değerlendirmesi ve analiz yapmak işyerlerinde; sürekli iyileşmeyi ve gelişmeyi sağlayarak, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi için çok kıymetlidir.

6331 SAYILI İSG KANUNU

Tehlike durumunda çalışmaktan kaçınma

İşyerindeki bina ve eklentilerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için *Hayati tehlike* oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, *işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur.*

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Tehlike durumunda çalışmaktan kaçınma

Sağlık çalışanları için pek de geçerli bir madde olduğu söylenemez. Bu maddede kast edilen genellikle fiziksel ve kimyasal tehlikelerdir. Sağlık çalışanları fiziksel-kimyasal tehlikelerle beraber biyolojik tehlikelerle de yoğun bir şekilde karşılaşabilirler.

KAMU - ÖZEL UYGULAMALARI

Tehlike durumunda çalışmaktan kaçınma
Sağlık alanında çalışmanın getirdiği
(dayattığı) koşullar, ettiğimiz yemin ve
etik kurallar; tehlike durumunda
çalışmaktan kaçınma hakkımızı
engelleyebilmektedir.

örn. KKKA, dirençli TB, Ebola, Kızamıkçık
vs.

6331 SAYILI İSG KANUNU

MESLEK HASTALIĞI

Mesleki risklere
maruziyet sonucu
ortaya çıkan hastalık

MESLEK HASTALIĞI

Normalde meslek hastalıkları ve iş kazaları birbirinden bağımsız olaylardır. Genellikle de iş kazası meslek hastalığına dönüşmez. Sağlık çalışanlarını yine bu durumun dışında tutmak lazım. Biyolojik tehlikelerde iş kazaları, kolaylıkla meslek hastalıklarını oluşturabilir. KKKA, HIV, Hepatit B-C, vs

MESLEK HASTALIĞI

Sağlık alışanlarında aynı zamanda diğer (fiziksel, kimyasal, ergonomik, psikososyal) etkenlerle oluşan meslek hastalıkları da en az biyolojik tehlikeler kadar risk taşımaktadır. Radyasyon, elektromanyetik etkilenme vs

6331 SAYILI İSG KANUNU

İŞ KAZASI

İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen özre uğratan olay

İŞ KAZASI

Diğer sektörlerde önemsenmeyecek belki kayıtlara bile girmeyecek kadar küçük kazalar, sağlık çalışanlarında; ne yazık ki çok vahim sonuçlara neden olabilir. Bu nedenle sağlık sektöründe tüm iş kazalarının kayıt altına alınması, oluşmuş kazalardan çıkarılan sonuçların, çözüm önerileriyle ve önlem almak için ivedilikle paylaşılması şarttır.

İŞ KAZASI

Çeşitli çalışmalar göstermiştir ki, kazadan sonra başvuru yapılan sağlık kuruluşlarında, yaralanmaların en çok %60 kadarı rapor edilmektedir.

Bu durum sağlık çalışanlarının, hem iş kazaları daha doğrusu çalışan sağlığı ve güvenliği kavramı konusundaki farkındalıklarının yetersizliğini, hem de kayıt (sürveys) tutma ve bildirme konusundaki yetersizliklerini(?) göstermektedir.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI VERİLERİ

İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin tehlike sınıfları listesi
Tebliğine göre İnsan Sağlığı hizmetleri verileri

2012

İş kazası	Meslek hast
E 71	5
K 60	0
T 131	5

2011

İş kazası	Meslek hast
E 55	0
K 45	0
T 100	0

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI VERİLERİ

2010 Verileri

Ne yazık ki iş kazaları ve meslek hastalıkları yalnızca illere göre verildiği için çalışma sektörü açısından bir ayırım yapılamıyor

BEYAZ KOD

Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet olaylarını takip etmek ve önlemler almak için oluşturulmuş bildirim sistemidir. Kamu ve özel tüm sağlık kuruluşlarında gerçekleşen şiddet olaylarını kapsar.

BEYAZ KOD

Beyaz kod şiddet sınıflaması

Sözel Şiddet

- Hakaret içeren sözler
- Tehdit içeren sözler
- Küfür içeren sözler
- Mesleki bilgiye yönelik alay içeren sözler

Fiziksel Şiddet

- Çalışana uygulanan fiziksel şiddet
- Çalışana yönelik fiziksel şiddet teşebbüsü
- Kurum donanım ve yapılara zarar verme

SAĞLIK BAKANLIĞI'NA 2012 YILINDA YAPILAN BEYAZ KOD BAŞVURULARI

Toplam başvuru sayısı	5050
Fiziksel şid	1612
Sözel şid	3438

Başvuran	
Hekim	2817
Hekim dışı sağlık personeli	1511
Diş hekimi	259
İdari hizmet personeli	111
Sözleşmeli şirket çalışanı	352
Toplam	5050

SAĞLIK BAKANLIĞI'NA 2012 YILINDA YAPILAN BEYAZ KOD BAŞVURULARI

Devlet hast.	2536
Eğitim Araş. Hast.	1158
112 İstas.	290
ASM	552
ADSM	233
Üniversite	173
Özel	79
Diğer	29

Başvuru yapan kişi	
Sağlık çalışanı	1562
Kurum yöneticisi	3488
Toplam	5050

SAĞLIK BAKANLIĞI'NA 2012 YILINDA YAPILAN BEYAZ KOD BAŞVURULARI

Olayın gerçekleştiği yer	
Acil servis	1659
Poliklinikler	1637
Klinik / servisler	798
Ameliyathane / yoğun bakım	103
Tetkik bölümleri	173
112 istasyonu / olgu yeri	284
Diğer	396

Beyaz Kod uygulamalarında ihbar yapılıncaya, Kamu davası haline geldiği için 113 bildirimini geri alınamaz.

Bu durum zaman zaman sağlık çalışanının şikayette bulunmasını engellemektedir.

Çünkü sağlık çalışanı, şayet 113 bildirimini (şikayet) yaparsa, şikayet edilen kişi tarafından genellikle tehdit edilmektedir.

Sağlık alışanları

TEHLİKENİN FARKINDA
MİSİNİZ ?

Düşüncenin doğasında iletilmek vardır:
Yazılmak, konuşulmak, gerçekleştirilmek.

Düşünce çimen gibidir.

Işığı arar, kalabalıkları sever,
melezlenmek için can atar, üzerine
basıldıkça daha iyi büyür.

Ursula K. LEGUIN

TEŞEKKÜRLER